

8 JANUARI 2026

MAGA, Maduro en Monroe

Gevolgen van de Amerikaanse interventie in
Venezuela voor het Koninkrijk der Nederlanden

© U.S. Department of State (januari 2026)

Op 3 januari 2026 hebben de Verenigde Staten Nicolás Maduro en zijn vrouw Cilia Flores via een unilaterale militaire actie gevangengenomen. Hoewel er nog veel onduidelijkheid is over hoe de situatie in Venezuela zich zal gaan ontwikkelen, dringt zich nu al een aantal prangende vragen op voor het Koninkrijk der Nederlanden. Deze Clingendael Alert schetst kort de huidige situatie (begin januari 2026), duidt de beweegredenen van Washington en geeft aan hoe deze actie past binnen een trend van unilateraal Amerikaans optreden zonder volkenrechtelijk mandaat. Tot slot wordt een aantal gevolgen en dilemma's voor Nederland geanalyseerd op het gebied

van militaire veiligheid, irreguliere migratie, economie, de internationale rechtsorde en de transatlantische relatie.

Situatieschets van de militaire interventie

De militaire actie in Venezuela om de president van het land te ontvoeren (operatie *Absolute Resolve*) maakt onderdeel uit van de bredere operatie *Southern Spear* tegen “narcoterrorisme” vanuit Venezuela. Vermenging van drugshandel en terrorisme in Venezuela is een langer bestaande zorg van de VS, waarbij ook

* De auteurs danken Ben Bekkering, Huub Verbaten, Louise van Schaik en Saskia Legein voor hun waardevolle inbreng en suggesties bij het schrijven van deze Clingendael Alert.

terroristische groeperingen zoals FARC, ELN en zelfs mogelijk [Hezbollah](#) een rol spelen. De VS zien narcoterrorisme als een veiligheidsvraagstuk met nationale en internationale implicaties. De VS zeggen in een “[gewapend conflict](#)” te zijn met drugskartels, en zien daarin een legitimering voor militaire acties. Maduro speelt volgens het Amerikaanse ministerie van Justitie [een cruciale rol](#) in het drugsnetwerk in Venezuela.

Vanaf augustus 2025 begon de Amerikaanse krijgsmacht haar activiteiten in het Caribisch gebied op te bouwen, inclusief aanzienlijke aanwezigheid van marineschepen. Vanaf september voerde Amerika binnen internationale wateren aanvallen uit op vermeende drugs-transporten. Deze acties waren in strijd met het [internationaal recht](#). Later zijn de VS ook overgegaan op het [onderscheppen](#) van schepen en olietankers.

De arrestatie van Maduro

De VS zijn in de vroege ochtend van 3 januari 2026 overgegaan tot de arrestatie van de Venezolaanse president Nicolás Maduro en zijn vrouw. Gedurende de operatie zijn explosies en militaire activiteiten gemeld in Caracas en omliggende gebieden.

In de eerste fase van de operatie is de Venezolaanse luchtverdediging uitgeschakeld door een snelle *Suppression of Enemy Air Defence* (SEAD)-operatie. [150 Amerikaanse vliegtuigen](#) hebben de Venezolaanse S300 luchtverdediging van Russische makelij uitgeschakeld. Tegelijkertijd is door een vermoedelijke [cyberaanval](#) de stroomvoorziening in Caracas verstoord, waardoor communicatiesystemen tijdelijk verminderd functioneerden. Dit kan mede een verklaring zijn waarom de Venezolaanse luchtmacht en luchtverdediging weinig tegenstand bood.

Deze acties waren randvoorwaardelijk voor het meest risicovolle onderdeel, het arresteren van president Maduro door *Special Forces*. Dit type operatie – een *raid* – kan alleen slagen door agressiviteit, verrassing en snelheid, waarin Amerikaanse elite-eenheden met laagvliegende helikopters de verblijfplaats van Maduro benaderden, zijn lijfwachten uitschakelden en

hem binnen enkele minuten konden arresteren. Na de arrestatie is Maduro verplaatst naar het amfibisch aanvalschip [USS Iwo Jima](#), van waaruit Maduro via Guantánamo Bay naar de VS is gevlogen. Het voorbereiden van een operatie met deze complexiteit kost tijd en vereist uitstekende *intelligence* – een aanwijzing dat de VS dit maanden hebben voorbereid. Onder de tientallen doden en gewonden in Venezuela zaten ook veel [Cubaanse strijders](#), een teken van Maduro's nauwe banden en samenwerking met Cuba.

De operatie zelf was in verschillende opzichten risicovol. Het uitvoeren van een *raid* vlak na het uitschakelen van de luchtverdediging is gewaagd, een deels functionerend systeem had kwetsbare helikopters kunnen uitschakelen. De *raid* zelf had ook ter plaatse kunnen mislukken; *Special Forces* hadden Maduro kunnen missen of, in een extremer geval, zelf gevangengenomen kunnen worden met ernstig gezichtsverlies voor de VS als gevolg. De mislukte Amerikaanse *raid* in [Mogadishu](#) in 1993 illustreert de desastreuze gevolgen als het mislukt was. Een sterke inlichtingenpositie, waarschijnlijk deels opgebouwd met lokale informanten, heeft de VS het vertrouwen gegeven in de haalbaarheid van de operatie. Maar de euforie na de geslaagde operatie vergroot ook de kans dat in de toekomst snel naar het militaire middel wordt gekeken. Als het in Venezuela lukt, waarom dan niet elders?

Nasleep

De VS laten na deze operatie een risicovolle situatie in Venezuela achter, waar een machtsvacuüm aanleiding kan vormen voor verdere politieke instabiliteit en chaos. *Mission creep* ligt daarbij op de loer, waarbij de VS door hun eigen handelen verder in de chaos verstrikt raken na het formuleren van onduidelijke politieke en militair-strategische doelstellingen.

Vooralsnog is vice-president Delcy Rodríguez op 5 januari ingezworen als interim-president. Zij zegt loyaal te zijn aan Maduro, maar de Amerikaanse regering geeft ook aan met haar in contact te zijn. De positie van oppositieleider en Nobelprijswinnaar Machado lijkt niet verbeterd, ze krijgt geen directe steun vanuit de VS. Wel zegt ze op korte termijn terug te willen keren naar

Venezuela. Hiermee lijkt de VS de Venezolaanse regering op het eerste oog relatief intact te laten.

In afwachting van een eventuele machtswisseling stelt Trump dat de VS Venezuela 'zal besturen'. President Trump heeft gedreigd met nieuwe militaire acties als Rodriguez niet meewerkt. Trumps plaatsvervangende kabinetschef en adviseur Stephen Miller stelde in een interview met [CNN](#) dat Amerika bepaalt wat Venezuela wel en niet mag doen, maar hoe de VS dit gaan vormgeven is onduidelijk. Intussen is het onrustig in Caracas, zijn journalisten opgepakt en worden protesten de kop in gedrukt.

China en Rusland hebben de Amerikaanse interventie veroordeeld. China veroordeelt geweld tegen een soevereine staat, zegt vast te houden aan het principe van non-interventie bij binnenlandse aangelegenheden en stelt vast dat de Amerikaanse aanval een schending is van het VN-Handvest. Rusland benadrukt ook dat de aanval zonder mandaat plaatsvond van de VN-Veiligheidsraad, en verwijt de VS dat het internationale normen selectief toepast en *regime-change* nastreeft, met drugsbestrijding als legitimering. Rusland is echter nog relatief gematigd in zijn uitingen, niet alleen om het voorzichtige herstel van de relaties met de VS niet te verstoren maar ook omdat Poetin baat heeft bij legitimering van gewelddadig optreden door grootmachten in vermeende exclusieve invloedssferen.

Vragen die voortkomen uit de militaire operatie:

- Door het operationele succes kunnen de VS zich gesterkt voelen in deze agressieve wijze van optreden, zal dit het interventionistische en imperialistische karakter van het Amerikaans veiligheidsbeleid versterken?
- Het is onduidelijk in welke mate het gevangennemen van Maduro andere regimes in Latijns-Amerika beïnvloedt. Cuba was afhankelijk van Venezolaanse olieleveranties, en wordt nu expliciet door Trump genoemd als land dat op omvallen zou staan. Ook de Colombiaanse president wordt door Trump hevig bekritiseerd. Amerikaanse retoriek is doelbewust stevig en intimiderend, maar schrikt dit af of draagt het bij aan verdere polarisatie en instabiliteit in de regio?

De beweegredenen van Washington

Washingtons motivering om Maduro te ontvoeren heeft een veelzijdig karakter: een combinatie van binnenlands-politieke, juridische, ideologische en *realpolitieke* factoren.

Binnenlands-politiek: de 'Florida Cabal'

Binnen de Amerikaanse politiek gelden Republikeinen uit Florida als een bijzondere groep. Hun politieke vorming vond plaats in een staat die al sinds de jaren '50 de eindbestemming is van grote groepen ballingen uit Latijns-Amerika – eerst Cubanen, toen Nicaraguanen en Venezolanen – die zijn gevlucht voor de repressie van socialistische regimes. 'Florida Republicans' gelden, mede vanwege deze vorming, doorgaans als haviken als het aankomt op *regime change* in het westelijk halfmond.

Trump, zelf ook woonachtig in Mar-a-Lago in Florida, heeft zich omringd met vertegenwoordigers uit deze groep. Marco Rubio, de eerste *Secretary of State* sinds Henry Kissinger die ook als *National Security Advisor* dient, is de bekendste (en is zelf kind van Cubaanse ballingen). Susie Wiles, Trumps *Chief of Staff*, is een Florida-Republikein, net als Pam Bondi, de *Attorney General* die nu het proces tegen Maduro vormgeeft, en Rick Scott, het meest senior lid van de *Senate Foreign Relations Committee*. Steve Witkoff, Trumps hoofdonderhandelaar, is in 2019 naar Florida verhuisd en daarmee ook (weliswaar in mindere mate) ondergedompeld in het Florida-Republikanisme. Sommige Amerikaanse onderzoeksjournalisten spreken in dit verband van de 'Florida Cabal' - de 'Florida-kliek' - in de beleidskringen rondom Trump, met Rubio als hoofdpersoon die al een tijd zinspeelt op het verwijderen van Nicolás Maduro.

Juridisch: een constitutionele noodsituatie

Trump vaardigde in maart 2025 een [presidentieel decreet](#) uit waarin het Venezolaanse drugskartel *Tren de Aragua* wordt bestempeld als *foreign terrorist organization*, die verantwoordelijk is voor een 'invasie' van de VS. Deze argumentatie ligt aan de basis van, onder andere, [de opschorting van het habeas corpus](#) principe, waardoor veel

Latijns-Amerikaanse (veelal Venezolaanse) inwoners van de VS hun juridische bescherming tegen willekeurige arrestatie zagen verdwijnen. Maar het is ook de opmaat naar een fel anti-Maduro beleid. Want: als de Venezolaanse leider medeverantwoordelijk is voor het ‘bezetten’ van de VS en Trump slaat niet terug, ondergraaft hij ofwel zijn sterke imago ofwel zijn eigen juridische argumentatie om meer bevoegdheden naar het presidentschap toe te trekken.

Ideologisch: MAGA heeft het op Maduro voorzien

Alle belangrijke spelers binnen Trumps electorale coalitie (MAGA – Make America Great Again) kunnen zich vooralsnog vinden in een bliksemanval op Venezuela. Marco Rubio ziet in de actie een mogelijkheid tot de bevrijding van een Latijns-Amerikaans volk en om stevig op te treden tegen een bondgenoot van Amerika's vijanden: China, Rusland en Iran. Vice-president JD Vance is meer isolationistisch ingesteld, maar hij steunt de actie door het frame van de strijd tegen ‘narcoterrorisme.’ Hiermee kan hij de aanval koppelen aan de wens om de Amerikaanse arbeidersklasse te vrijwaren van ‘vergiftiging’ door fentanyl en cocaïne die veelal via Latijns-Amerika het land binnenkomen en aanzienlijk drukken op de gezondheidszorg en ordehandhaving. Stephen Miller ziet in het ontvoeren van de dictator van een zwakker land in Amerika's achtertuin een overwinning van brute machtspolitiek op de naoorlogse rechtsorde, een rechtsorde die wat hem betreft de VS knevelt in plaats van beschermt. Trump zelf heeft, net als Vance, door persoonlijke ervaring een hekel aan drugs (hij raakte zijn broer kwijt aan *substance abuse* en is zelf een geheelonthouder). Daarnaast ziet hij ook de mogelijkheid om toegang te krijgen tot Venezuela's oliereserves, die behoren tot de grootste wereldwijd en waarvan [China](#) de grootste importeur is.

Realpolitiek: de update van de Monroe Doctrine

Op 2 december werd de *Trump Corollary* van de Monroe Doctrine gepubliceerd. Deze doctrine uit 1823 wordt gezien als de basis voor het afbakenen van een Amerikaanse invloedssfeer

op het westelijk halfrond. De *Trump Corollary* is een *update* die de doctrine nieuw leven inblaast. De originele Monroe Doctrine was er op gericht om Europese mogendheden buiten het westelijk halfrond te houden, Trump's *update* benadrukt Amerika's supermacht-status en de notie dat Washington de regio zijn wil op kan, en zal, leggen. Machtspolitiek en invloedssferen staan weer centraal. Ook de nieuwe [Nationale Veiligheidsstrategie](#) van november benadrukt de Amerikaanse focus op het westelijk halfrond:

“After years of neglect, the United States will reassert and enforce the Monroe Doctrine to restore American preeminence in the Western Hemisphere, and to protect our homeland and our access to key geographies throughout the region.”

Vragen die de Amerikaanse beweegredenen oproepen voor Nederland:

- Hoe ver wil Trump gaan met het afdwingen van de Monroe Doctrine?
- In hoeverre is een vergelijkbare Amerikaanse interventiecoalitie denkbaar met betrekking tot Cuba, Colombia of Groenland?
- Moet er rekening gehouden worden met het scenario dat de territoriale veiligheid van het Caribisch deel van het Koninkrijk in het geding kan komen? Zo ja, hoe kan deze het beste beschermd worden?
- Welke implicaties heeft dit voor het Nederlandse en Europese beleid richting Cuba, Colombia, Mexico, Canada en Denemarken?

Hoe verhoudt dit zich tot eerdere interventies?

De interventie in Venezuela past in een historisch patroon van unilateraal Amerikaans militair optreden tegen hen onwelgevallige regimes. Het is echter zowel qua gebruikte argumentatie als qua doelstellingen wezenlijk anders dan de meest bekende en meest recente interventies van na de Koude Oorlog in Servië (1999), Afghanistan (2001) of Irak (2003). In deze eveneens omstreden interventies zochten de VS wel naar een volkenrechtelijk mandaat en probeerden zij een multinationale coalitie te bouwen, inclusief met Europese bondgenoten.

Dat is nu niet het geval en een volkenrechtelijke basis voor de unilaterale interventie in Venezuela ontbreekt geheel. Naast [het bij de VN inroepen van het recht op zelfverdediging](#) wordt de operatie door de regering voornamelijk onderbouwd met binnenlands-juridische argumenten, zoals het bestraffen en stoppen van “narcoterrorisme” of het terugkrijgen van door Venezuela genationaliseerde Amerikaanse eigendommen (“the stolen oil must be returned”, [in de woorden van JD Vance](#)). De interventie lijkt daarom meer op Amerikaanse invasies zoals deze eerder in het westelijk halfrond hebben plaatsgevonden: in Grenada (1983) en Panama (1989). In het laatste geval werd ook een staatshoofd opgepakt voor drugscriminaliteit. Er zijn zelfs duidelijke parallellen te trekken met eerdere periodes in de Amerikaanse geschiedenis, waarbij de Amerikanen unilateraal militair optraden in de eigen invloedssfeer om de eigen veiligheids- en economische belangen te

beschermen in het kader van de Monroe Doctrine en de ‘Roosevelt Corollary’ (zie tabel 1).

Eerdere interventies in de regio hadden vaak economische of politieke motieven maar werden veelal ook onderbouwd met het beschermen van democratische vrijheden. Door oppositieleider Machado en de Venezolaanse democratische oppositie aan de kant te schuiven en het huidige regime grotendeels intact te laten – mits het leiderschap voldoende plooibaar is – maakt Trump duidelijk dat democratisering of het beschermen van de Venezolaanse burgerbevolking niet of maar zeer beperkt een rol speelde in deze interventie. Door niet eens een poging te doen een volkenrechtelijk mandaat te verwerven en openlijke dreigingen richting Cuba, Colombia en Mexico te uiten toont hij ook dat de VS zich aan het VN-handvest en het verbod op agressie ook in de toekomst weinig gelegen zullen laten liggen.

Tabel 1 Lijst met Amerikaanse unilaterale interventies, gevolgen en Europese reacties (De veelvuldige Amerikaanse interventies in Latijns-Amerika van vóór 1983 zijn niet meegenomen; voor een overzicht zie ‘Voodoo Rituals’ and Banana Wars: U.S. Military Action in Latin America)

Jaartal	Land	Argumentatie van de VS	Gevolgen	Europese reacties
1983	Grenada “Operation Urgent Fury”	Bescherming van Amerikaanse studenten; herstel van de orde na marxistische staatsgreep; voorkomen van Cubaanse/Sovjet-invloed; verzoek van de Organization of Eastern Caribbean States	Snelle militaire overwinning; installatie van pro-Amerikaanse regering	Overwegend kritisch; Europese staten en de EG veroordeelden de actie als illegaal en disproportioneel
1989	Panama “Operation Just Cause”	Bescherming van Amerikaanse burgers; arrestatie van Manuel Noriega wegens drugshandel; verdediging van democratie; behoud Panama-kanaal	Noriega afgezet en veroordeeld; langdurige Amerikaanse invloed op Panamese politiek	Kritiek vanuit Europa, vooral op legaliteit en burgerdoden; beperkte diplomatieke gevolgen
1999	Servië “Operation Allied Force”	Humanitaire interventie om etnische zuiveringen in Kosovo te stoppen; voorkomen van regionale destabilisatie	Terugtrekking van Servische troepen uit Kosovo; Kosovo onder VN-bestuur; precedent van militair optreden zonder VN-mandaat	Verdeeld maar grotendeels steunend; veel EU-landen namen actief deel via de NAVO, ondanks juridische twijfels
2001	Afghanistan “Operation Enduring Freedom”	Zelfverdediging na 9/11; uitschakelen van Al-Qaida; verwijdering van Taliban-regime	Langdurige oorlog; regime change; uiteindelijk Taliban-terugkeer in 2021	Brede Europese steun; NAVO activeerde Artikel 5; langdurige militaire betrokkenheid van Europese landen
2003	Irak “Operation Iraqi Freedom”	Massavernietigingswapens; banden met terrorisme; democratisering van het Midden-Oosten	Geen WMD gevonden; langdurige instabiliteit; sektarisch geweld; opkomst van IS	Zeer verdeeld: VK, Spanje, Polen steunden; Frankrijk en Duitsland fel tegen; diepe breuk binnen de EU en NAVO

Gevolgen: Wat betekent het voor Nederland?

Militaire / maritieme veiligheid ABC eilanden

De Amerikaanse interventie en de ontstane politieke instabiliteit in Venezuela vergroten de kwetsbaarheid van Caribisch Nederland. Venezuela ligt op korte afstand van Aruba, Bonaire en Curaçao (de ABC-eilanden) en een verdere destabilisatie en escalatie zorgen voor een toename van illegale maritieme activiteiten, zoals drugs-smokkel, oliesmokkel, en het vervoer van gewapende groepen. Met een marine van beperkte omvang, en het Caribisch gebied op grote afstand, heeft Nederland beperkte mogelijkheden een regionale escalatie te beheersen. Nederland heeft drie dagen na de aanval op Caracas aangegeven [de samenwerking met de VS ten aanzien van drugs-smokkel](#) af te schalen.

Daarnaast brengt een toename van Amerikaanse militaire activiteiten ook risico's met zich mee. In december trof een Amerikaans militair toestel bijna een passagiersvlucht in de buurt van [Curaçao](#) na transponders en veiligheidssystemen uitgezet te hebben. De VS negeren hiermee internationale afspraken. De VS gebruiken de eilanden als *Forward Operating Locations* voor [drugsbestrijdingsoperaties](#), waarbij voor *Operation Southern Spear* geen Nederlandse toestemming is gegeven. Het opschalen van de Amerikaanse militaire presentie of een Amerikaanse militarisering van de eilanden, als gevolg van een mogelijke escalatie van de situatie in Venezuela, kan de eilanden een doelwit maken van tegenacties, waarbij ze het risico lopen onbedoeld en ongewenst betrokken te raken in een conflict – of zelf het doelwit te worden van Amerikaans interventionisme.

Nederland staat voor een dilemma: een ambivalente Nederlandse houding ten aanzien van de Amerikaanse acties tegen Venezuela kan de toekomstige bilaterale relaties met Venezuela onder druk zetten, terwijl Nederland ook voor de veiligheid in het Caribisch gebied afhankelijk is van de Verenigde Staten.

Migratie en vluchtelingen

[De Venezolaanse migratiecrisis](#) is een van de grootste ter wereld. Onder Maduro ontvluchtten [7,9 miljoen](#) mensen het land (23% van de bevolking), waarvan [6,9 miljoen](#) regionaal worden opgevangen. De Amerikaanse interventie kan de fragiele situatie destabiliseren, wat tot verdere ontheemding kan leiden. Colombia, waar al drie miljoen Venezolanen verblijven, bereidt zich voor op een [potentieel aanzienlijke toename](#) van nieuwe aankomsten door de grensbeveiliging te versterken en centra ter ondersteuning van vluchtelingen te activeren.

Voor het Koninkrijk is de situatie op de ABC-eilanden risicovol. Aruba en Curaçao huisvesten momenteel [23.000 Venezolanen](#) op een gezamenlijke bevolking van circa 260.000 inwoners. Hoewel de juridische kaders voor toelating op de eilanden en in Europees Nederland strikt gescheiden zijn, zal een sterke toename van aankomsten de eilanden voor grote uitdagingen stellen.

De Trump-administratie beëindigde november vorig jaar de tijdelijke bescherming voor [607.000 Venezolanen](#) en heeft inmiddels 13.000 Venezolanen [naar derde landen](#) gedeporteerd. Nu minister van Binnenlandse Veiligheid Kristi Noem stelt dat Venezuela momenteel [‘vrijler en veiliger is dan voorheen](#), vallen verdere deportaties vanuit dat oogpunt niet uit te sluiten. Dit beleid vermindert de aantrekkelijkheid van de route naar Noord-Amerika aanzienlijk, waardoor de migratiedruk onvermijdelijk verschuift naar de regio en Europa.

Venezolanen vormden in de eerste negen maanden van 2025 met 66.560 verzoeken de [grootste groep asielzoekers in de EU](#). De aanvragen zijn sterk geconcentreerd: ruim 90% ([63.000+](#)) werd ingediend in Spanje, tegenover ruim 1% in Nederland ([727](#)). De Venezolaanse diaspora in Nederland telt bijna [10.000 personen](#), terwijl de diaspora in Spanje [692.000 personen](#) bedraagt. Venezolanen maken veelal gebruik van [visumvrije toegang](#) tot het Schengengebied, wat ook leidt tot een groeiende groep visum overschrijdingen die op termijn de asielprocedure kunnen instromen.

De complexiteit rondom de individuele beoordeling van asielverzoeken zal door de onvoorspelbare politieke en militaire situatie in Venezuela aanzienlijk toenemen.

Het is verstandig dat de ABC-eilanden voorbereidingen treffen voor een toename van vluchtelingen. Het is verder van belang dat Nederland laat zien dat de eilanden er niet alleen voorstaan. Ook valt te overwegen om andere landen in de regio te ondersteunen om vluchtelingen op te vangen. Dat draagt ook bij aan het verminderen van de aankomsten in Europa. Als er toch meer Venezolanen naar Europa komen, zullen die vooral in Spanje terecht komen, maar zal ook Nederland te maken kunnen krijgen met een (enigszins) verhoogde instroom.

Economische gevolgen

Meteen na de bekendmaking van de arrestatie van Maduro kondigde president Trump aan dat Amerikaanse oliebedrijven veel geld zouden gaan verdienen in Venezuela. Een paar dagen later, op 7 januari, zei hij dat Venezuela circa [50 miljoen vaten olie](#) voor een marktwaarde van circa 2,1 miljard euro aan de VS zou geven. Hij zei dat de opbrengst direct door hemzelf beheerd gaat worden en ten goede zal komen aan 'de bevolking van Venezuela en de VS'. Toegang tot Venezolaanse oliereserves was een belangrijke drijfveer voor de interventie. Trump stelt dat Venezuela de olie van de VS heeft gestolen na nationalisatie van de industrie in 1976. Het land heeft 's werelds grootste oliereserves maar de olie-industrie gaat gebukt onder zeer nalatig onderhoud, productieproblemen en sancties. De Isla raffinaderij op Curaçao – inmiddels in handen van een Hong Kong-Chinees bedrijf – is in staat om de zware Venezolaanse olie te verwerken. De raffinaderij heeft lang stilgelegen vanwege milieuzorgen en het is maar de vraag in hoeverre het een toekomstige rol kan spelen bij de verwerking van nieuwe volumes Venezolaanse olie, aangezien Amerikaanse raffinaderijen daar ook specifiek op zijn ingericht.

Een significante toename van de Venezolaanse olieproductie zal op termijn een dempend effect hebben op de wereldolieprijs, maar het zal nog jaren duren voordat de productie is

opgeschroefd. Een zorgpunt daarbij is ook in hoeverre de regering Rodriguez zich zal schikken naar Amerikaanse wensen om de olie-industrie en de tankervloot de facto over te dragen. Het is onduidelijk wat er nu met de [Venezolaanse tankervloot](#) gaat gebeuren, hetgeen ook maritieme veiligheidsrisico's met zich mee kan brengen voor de ABC-eilanden. Ook zijn er vragen omtrent de export van voedsel vanuit Venezuela naar de ABC-eilanden indien de politieke instabiliteit toeneemt. Het bestaande sanctieregime op Venezuela zal in stand blijven tot er nieuwe verkiezingen worden gehouden, maar de vraag doet zich wel voor of de nieuwe politieke situatie veranderingen in de bilaterale handelsrelatie met Venezuela teweegbrengt?

Impact op de internationale rechtsorde en de transatlantische relatie

Met de interventie in Venezuela heeft de VS laten zien de internationale rechtsorde geen belangrijke rol meer toe te kennen. De Amerikaanse Nationale Veiligheidsstrategie suggereerde het al, maar de militaire operatie zette woorden om in daden. [Stephen Miller sprak op CNN](#) over de operatie de volgende woorden:

“We live in a world in which you can talk all you want about international niceties and everything else... But we live in a world, in the real world ... that is governed by strength, that is governed by force, that is governed by power, these are the iron laws of the world...”

De VS plaatsen zich hiermee buiten de internationale rechtsorde en omarmen machtspolitiek en de wens om invloedssferen af te dwingen, desnoods met militair geweld. Amerikaanse dreigementen richting Colombia, Cuba, Mexico en Groenland kunnen grote gevolgen hebben voor de regionale stabiliteit, en Trump zinspeelde eerder al op het annexeren van het Panamakanaal en Canada. De zorgelijke retoriek rond Groenland kan ook een grote impact hebben op de Europese veiligheid en de geloofwaardigheid van de NAVO.

De VS creëren met de interventie een precedent dat navolging kan krijgen. Denk aan

andere landen met grootmacht-ambities die concluderen dat leiders van hun onwelgevallige kleinere buurlanden onder druk gezet moeten worden, of zelfs verwijderd. In de Baltische Staten wordt [met zorg](#) gekeken naar de ontwikkelingen in Venezuela. In een wereld waarin grootmachten invloedssferen afdwingen met machtspolitiek delven kleinere, zwakkere landen het onderspit. Het is onduidelijk in hoeverre de aanval op Venezuela doorwerkt in de oorlog tussen Rusland en Oekraïne; sommige commentatoren en oud-medewerkers van Trump stellen dat er een afspraak zou zijn gemaakt [tussen Moskou en Washington](#) waarbij de laatste vrij spel zou krijgen in Venezuela en Rusland Oekraïne tot zijn invloedssfeer mag beschouwen.

Wat wel duidelijk is, is dat de VS hebben laten zien bereid te zijn om hun militaire dominantie in te zetten ten dienste van een nauwgedefinieerd eigenbelang zonder rekening te houden met de gevolgen voor het internationaal recht. Een nieuwe tweesplitsing lijkt zich dan af te tekenen in de wereld; tussen landen die het internationale recht niet meer erkennen, en zij die daar nog aan vast willen houden. Nederland zit in het tweede kamp, maar het is voor zijn veiligheid afhankelijk van de VS die in het eerste kamp zitten.

Voor Nederland volgt hieruit een strategisch dilemma: is het behoud van de goede relatie met de VS het waard om deze en toekomstige schendingen van het internationaal recht met de mantel der liefde te bedekken – of moet het zich er tegen uitspreken en daarmee de toorn van Trump riskeren? En welke risico-inschatting past daarbij?

Hoe dan ook is ‘Venezuela’ naast alle andere zorgwekkende signalen vanuit Washington nog een reden om de afhankelijkheden van de Verenigde Staten zo snel mogelijk af te bouwen. Hoe eerder Europa zelf verantwoordelijkheid kan nemen voor de eigen defensie en veiligheid op het Europese continent, hoe duidelijker het stelling kan nemen en kan opkomen voor de internationale rechtsorde. Dit vergt een forse investering en tegelijkertijd is duidelijk dat Europa voorlopig niet zonder de VS kan, met name rond de veiligheidsgaranties voor Oekraïne. De strategische vraag waar Europa niet langer mee kan wachten is hoe het versneld onafhankelijker kan worden, zonder onnodige schade te doen aan de relatie met de VS op de korte termijn.

Over Instituut Clingendael

Het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen 'Clingendael' is een toonaangevende denktank en academie op het gebied van internationale betrekkingen. Met onze analyses, trainingen en publieke debat willen we overheden, bedrijfsleven, ngo's en de samenleving in bredere zin inspireren en equiperen, om zo een bijdrage te leveren aan een veilige, duurzame en rechtvaardige wereld.

www.clingendael.org
info@clingendael.org
+31 70 324 53 84

 @clingendaelorg
 The Clingendael Institute
 The Clingendael Institute
 clingendael_institute
 Clingendael Institute
 Newsletter

Over de auteurs

Rem Korteweg is Senior Research Fellow bij Instituut Clingendael en leidt het Clingendael United States Programme (CUSP) en het Programma Geopolitiek van Handel.

Bob Deen is Senior Research Fellow, hoofd van de Security Unit en coördinator van het Russia and Eastern Europe Centre (REEC) van Instituut Clingendael.

Monika Sie is Algemeen Directeur van Instituut Clingendael.

Bart van den Berg is Senior Research Fellow en leidt het Security & Defence-programma van Instituut Clingendael.

Erik Stijnman is luitenant-kolonel bij de Koninklijke Landmacht en gedetacheerd als Senior Research Fellow bij Instituut Clingendael.

Liam Klein is Research Fellow bij het Strategic Foresight & Intelligence programma van Instituut Clingendael.

Warner ten Kate is Senior Research Fellow en Programmaleider Migratie van Instituut Clingendael.

Johan Wiersma is Onderzoeksassistent bij de EU & Global Affairs Unit van Instituut Clingendael.